

NAMTRIK

Diversidad étnica

C-139-1996

Corte Constitucional

Isua Marøpik: Jaime Bocanegra Izquierdo, Rosalba Coll Rojas,
Norma Hurtado Sánchez, Amparo Mosquera de García y
Alberto Ospina Cardona.

¿Srape wamtranipe China tapikkø tru nuwamyu kuutri atrupik?

Nuwam kanishik trapipsrøl trapiptsi kan pilaweisrø wepatrupuras, kansrøl mentra pilamereik leyesmera katøkucha kuikøn, truiløpe nam misak warapelan namui tøkua kualan yu wareinuk nepua trek kønya asimik. Corteyu kutri katøpurø ashippe tømmera kan, tratrø tretøwei piptsi tru ley trapøntsi trapipyu, kan ishik trapønsrøl trapiptsi pilasrelø truiløpe namui nuwamyu lata kømeløkøn kanishik trapipsrøl trapiptsi kan pilayu pørinuk.

¿Chu pølpasrikkø?

Ikwan katøyu ashippe kan misak lusrøyik Corte Constitucional wan chikøpen kalø marilan eshkapen pølpasrikkøn, Corte Constitucionalwan miappe Ordenamiento Juridico teiwan wesruntrik tru tømmera kan, tratrø tretøwei piptsi tru ley trapøntsi trapipyuikwan pilape kan ishik trapønsrøl trapiptsi yuiwan, kaken murtranøpikkutri namui nuwamwan kanishik trapipsrøl trapiptsi kan pilayu pørinuk.

Isua marøpeleipe, wamera tru leyyu pøra pønsreiløpe, wamera “salvaje” “reducción a la vida civilizada” katøkan wamerapa misamereipe murtwammerakøn, misakwan trewamimikkua, kaken tapwaramikwan namuy tap munyi tøkakømikwan itøpunapikkøn.

Ikkømne, katø eshkamipe namui tatas mamasmera china pishintø waramikwan ashmeløkuikkøn, tru namui nuwamyu pørikwan kanishik trapipsrøl trapiptsi kan pilayu, trekwan marmeløkuikkøn tru nukøtrasrø Congresoteik kan leyteinuk pøra pasrmupene. Tretøwei, ley trapøntsi trapipyupe nam misakmerape marsrapkeimapeløkøntan, nepua asimikkuipa nam misakmera tap linya warapeøkuikuan nepua asimikkuikutri.

¿Procuraduría Generalyu kutrimpe mayelan chi lötikkø?

Trekuikutri, Procurador General de la Nacionyukutri pølpasra kilka werikkøn wammera asinuk truyupe yampalø mieikøn Corte Constitucionalwan:

- ☉ Kan tømmy wammera pemaitø chipik køn namui nuwamyu maichipikkømø, nømui wammai trenyipikkøn “wamwan pemai eshkeimik nuwamyu maichipikwankømø”
- ☉ Iglesia teiløpe nam misakmeran ashchapikkømøn. Nuwamyu trewane mørmøntrei trewane chap trenteikøpikkøn maramikkømønya tru corte constitucionalyukutri, tru Sentencia C-patsitrapayu tru kan ishik trapisrøl trapiptsi pøn pilawei.
- ☉ Tratrø tømmyupe, nuwamyu kanishik trapipsrøl trapiptsi kan pilayu pasrapikwan srueikøn mara pasrikkøn tøm pasrøl piptsi tranyu tru misakwei mantø maramelan marsrei.
- ☉ Trape, kasikkøn tru katøyu asikwan tøm piptsiwan ley trapvntsi trapip pilayuiwan, kaken lamø pilamera køtrørmumikkutri. Kaken pirømeran yantrap keimamikkutri tru resguardosteiwan, truipe tørtø chipikkøn nuwamyu.

¿Mayipikkø tru Sentencia C-kasrøl pøntsi trapipyu tru kan ishik trapisrøl trapiptsi trakan pilayu?

Nuwamyuiwan kansrøl pøntsi trapipyu, kanishik trapipsrøl trapiptso trakan pilaweiwan katøyu ashippe, Procuraduria General de la Nacion asikkøn tru pølpasrøp wamyukutri trekønya maya wamwan eshkawa pasren. Trekutri ikwan katøyu asamipe paleikøntan kaken ik tøm mera trawa kuayam nepuikønya, nam misaktø, anpurø tretøwei misak asitø.

Katøkan pørappe, Cortepe nepua asikkøn tr kan ishik trapipsrøl trapiptsikan pilayu nuwamyu pørikwan kaken mayelø wampe tøkarkøn, tretøwei mu misak køntrun chi tøkakøntrun tapkui ashipikkøn, katø nam misakmeran, metraptø ampamik tretøwei namui purø sötø pøntrøntrei misakwan nømuimai tapikwan isuntrei tranikkøn.

***“Nam misakmeri tatas
mamasmerape nõmuimai
isuilan marsrun nõm warei
chak mørik, trewan marøppe
nõmui mantø kømikwan mai
maramikwan marikkøntrei,
trewan marøppe Nuwamyu
chippikwan trewan marsrei
pemaitø kømø tretøwei
leyesteilø manyipeløkøpen.
Trekutrimpe Leyteiyukutri
marsrun lata maramik
namuimai isuilan puleipa
asha maramtikkøntrei”
Tam pasrøl trapiptsi
trakan Constitución
Política de Colombiayu***

Ikkutrimpe, katøpurø asinukkutri tru tømmeran kalø kønya eshkeinukkutri, Cortepe yu mentrap eshkamikwan trentan:

Tøm kanyu ley trapøntsi trapipyu kan ishik trapønsrøl rapiptsi pilawei, Cortepe nepua ashipikkøn pepilamerakønya møipa kanishik trapønsrøl trapiptsi pilapa trurassrømpe puleleinuk isuilø pekeløkuikua, trekutri incilivilizadoteikøn. Tretøwei tru nøciameran misakmeran ashchei pasriløkuikøntan. Inyentø, møi øya nuwam pøripe nam misakmeri nømuimai karupliny metrap ashipelan trekøntrei nuepua asha pørikkøntan tretøwei nukøtrasrø nukarupik weisrønkutri trukutri nøsiamereinuk kutri chinya misakmeri isua karupelø pøntrapelane nømpe kepamtrameløkøn.

Katøkanpørappe, eshkawa pasrøpikkøn tru misakmeran wammera trawa wamikwan ik tømmyupe “werøpikkøn tap nømuimai linya wareiwan kakan nam misamereinuk tretøwei misakmera møitøkucha yamelø kuiwan nømui tøka kuilan wentøpasrøpikkøn”. Trekutri cortepe trenya pasran, ik tømwane maramikkømøntan.

Tøm tratrøn wam mørøsrønsan, Cortepe asha pøn palø pirisan; pirishippe sølwampa tapmaramikwampa, tatas mamasmerantru chikøpen kaløkønya eshakatrapelan tretøwei kalø marøpikwan chi marønkarumikwan.

Nam misakmeriwan wetøasikkøn puleleinuk nørømara asipe truilø tøweikømøn sølwampa tapmaramikwampa, Sølwane tretaptikkøn, namui namui chi marielan kan lusrøyelø marik namui kan kan nam misak chu wareik trekuikutrimpe chikøpen iku pemaitø kalømarielø køpkun. Namui tatas mamas mereipørapkøpen tretøwei kalø marøpelan chi marsreik eshkampørap køpen, Cortepe trentan tru tøm tratrøyu manteipe truleyyu pema chipikkøn tru tøm pasrøl piptsitrakanyu lateikømø namui nuwamyu, namuimai isuppørappe, nørømarøpikkøn nam misakmeran chi nepua ashmua nampe yupe yam nam misakmerakøpen trekutri chikøpen kalømera pupen kan kan namui isuimai tamarøpelø tretøwei namuimai ashipelø tap pishintø wamikwan, kaken nam misak mera wareinuk nømui metrapsrønkutri atrupikwan marøpeløkua.

Cortepe nuwamyu trekømeløkønya eshkapikkøn panik pasrøpikwan tru nukarupikweinukkutri pøntrapelan tretøwei kalømarøpelan kilkayu pørilan, mara pøsreilan tøm tratrøyu tru ley trapøntsiyu kan ishik trapønsrøl trapiptsi pilawerisrø trekutri katøpurø yam nam misakmera warapelan kètøpurø trelø warapeløkertan.

Srape, lata misrinuk tøm piptsiyu ley trapøntsiyu kan ushik trapønsrøl trapiptsi pilayu, truyu manyipikwan maramtikkøntan tru wammere eshkawa pønsreiwan, kaken yu wareinukpe kutekelanpa tsi trapøn pilayu kutrimpe yantø kølimisak misra pasramikkønya.

Cortepe pakatø utømera wesrua trentan tøm manyipikwan trewan marmumikkønya. Pølpasrøptø, tømmyupe nam misakmeran isumeløkøntan chikøpen marmeløkøntan, kaken puleleinuk kømeløkua trekuikutri misakpe tutela paleiløkøn nukøtrasrø putrapeleimalau. Trekutri møi øya maya misakwei nuwamyu mayelei waminyipikkøn tretøwei tørikkøn nam misakmera mumera kuiwan kaken namui elø tøkarmerekøn, pulelø lateiløkø pema isupelø tap amønamikwan, pema itø isuilø metrap pumeløyu.

Pamaiyupe, namui nuwam trapiptsi kan pilawei pøripe nepua isuipe namui nupirøwan sètøpøntramikkøn tapkøntrei namui maya misakmeri, tretøwei mayeleikøntreitan pirømerape tru resguardos umpu pøntrapelan. Ikpe katø purø trenchipikkøn, yanamikkømønya kape purøramikkømøwei mu misak køntrun tru misakmera wareinuk resguardo teiyu.

¿Chi wammeratø kōntrapteløkø tru srape wamyu C- kansrøl pōntsi trapip – kanishik trapipsrøl trapiptsi trakan pilayu?

Namui tatas mamas mera kōntreiya:

Tatas mamas mera teipe, tapyukutri mōramikkōn trtøwei namuimai isua karup maramikwan ashipikkōn nam misak wareicha mōrik. Namui numwamyu tøm pasrøl trapiptsi trakanyu manyipikkui asha, ikpe pipkatø utøyelø marikkōn truiløpe iløkōn.

- ☉ Namui wareiumpu namui tatas mamas mera kōmikwan.
- ☉ Mai maramikwan tatas mamas mera asha marsrapelø nam misakmera chi metrap srøkutri mantø marsreiya eshkeinukkutri.
- ☉ Tatas mamas mera teiwan tōka kōmik tretøwei nuwamyu tøm pōtrapelan tretøwei.
- ☉ Ampøkutri ikutri nam misakpa puleløpa chikøpen kalømera pupen linya wamina maramik.

Chikøpik Mayeleikōntamik:

Mayeleikōnteipe chikøpen kantøkui kape yampaløkui kōpene maya misakwei kōtrapikkōntan. Ik nepua asinukutrimpe, mayeløpa tru chi pōntrapelan puarkōntruntan truilane nømpe sötø pōntramikkōn nōmuikuimøra.

Maya nam misakmereipe, nupirøpe kan chikøpen srua unilateikōmōn, maikøpentø maramtikōmōn, trekōmø kan chish tōka kōmikweikōn nam misakpa lata pasrapik. Trekutri pirøpe kanui kanui kōmōn trekōmøtø **mayeileikōn**.

Yanamikkōmik:

Chikøpikwan yanamikkōmik kape purøramikkōmik.

Maya misakmera namui tōkar:

Ik wamerakōn mayelan nepua ashipik tretøwei lateilø kōmikwan pasrøpik maya nam misakmeran mukōntrun tretøwei kan kan mōmui chikøpik tōkar kuikutri ik nam wareinuk.

Namui pørøtsik sruakōmik:

Nōmui umpu nam misakmera wareinuk tatas mamas mera aship pōntrøtrapelø, nøm metrapsrønkutri mantø asha marøp amtruikwan maramik.